

MAGYAR AFRIKA TÁRSASÁG
AFRICAN-HUNGARIAN UNION

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR
AHU HUNGARIAN AFRICA-KNOWLEDGE DATABASE

PRINTZ, László

Afrikai futball a politika árnyékában / African football in the shadow of politics

Eredeti közlés /Original publication:

Új Szó Online, 2017. január 31., kedd 19:39

Elektronikus újraközlés/Electronic republication:

AHU MAGYAR AFRIKA-TUDÁS TÁR – 000.002.561

Dátum/Date: 2017. december / December 27.

filename: printz_2017_FutballPolitika

Az elektronikus újraközlést előkészítette

/The electronic republication prepared by:

B. WALLNER, Erika és/and BERNACZKY, Szilárd

Hivatkozás erre a dokumentumra/Cite this document

PRINTZ, László: Afrikai futball a politika árnyékában / African football in the shadow of politics, *AHU MATT*, 2017, **pp. 1–9.** old., No. 000.002.561, <http://afrikatudastar.hu>

Eredeti forrás megtalálható/The original source is available:

Az interneten / At the Internet

Kulcsszavak / Key words

magyar Afrika-kutatás, a futball szerepe az afrikai politikában, apartheid, Egyiptom, Nigéria, Angola

African research in Hungary, role of the football in African politics, Apartheid, Egypt, Nigeria, Angola

AZ ELSŐ MAGYAR, SZABAD FELHASZNÁLÁSÚ, ELEKTRONIKUS,
ÁGAZATI SZAKMAI KÖNYV-, TANULMÁNY-, CIKK-, DOKU-

MENTUM- ÉS ADAT-TÁR / THE FIRST HUNGARIAN FREE
ELECTRONIC SECTORAL PROFESSIONAL DATABASE FOR BOOKS,
STUDIES, COMMUNICATIONS, DOCUMENTS AND INFORMATIONS

* Magyar és idegen – angol, francia, német, orosz, spanyol, olasz és szükség szerint más – nyelveken készült publikációk elektronikus könyvtára / Writings in Hungarian and foreign – English, French, German, Russian, Spanish, Italian and other – languages

* Az adattárban elhelyezett tartalmak szabad megközelítésűek, de olvasásuk vagy letöltésük regisztrációhoz kötött. / The materials in the database are free but access or downloading are subject to registration.

* Az Afrikai Magyar Egyesület non-profit civil szervezet, amely az oktatók, kutatók, diákok és érdeklődők számára hozta létre ezt az elektronikus adattári szolgáltatását, amelynek célja kettős, mindenekelőtt sokoldalú és gazdag anyagú ismeretekkel elősegíteni a magyar afrikanisztikai kutatásokat, illetve ismeret-igényt, másrészt feltárni az afrikai témájú hazai publikációs tevékenységet teljes dimenziójában a kezdetektől máig. / The African–Hungarian Union is a non–profit organisation that has created this electronic database for lecturers, researchers, students and for those interested. The purpose of this database is twofold; on the one hand, we want to enrich the research of Hungarian Africa studies with versatile and plentiful information, on the other hand, we are planning to discover Hungarian publications with African themes in its entirety from the beginning until the present day.

AFRIKAI FUTBALL A POLITIKA ÁRNYÉKÁBAN

PRINTZ, László

Új Szó Online, 2017. január 31., kedd 19:39

Az afrikai labdarúgáshoz sajnos mindig is szorosan hozzátartozott az aktuálpolitika és a (polgár)háború. A Líbiai Labdarúgó-szövetség például hiába kapta meg a közelmúltban kétszer is a rendezési jogot, az országban dúló polgárháború miatt egy ideig még biztosan nem rendezheti meg az Afrika-kupát.

**Sadio Mané a döntő pillanatban hibázott a tizenegyespárbajban, így Kamerun jutott az elődöntőbe a 2017-es Afrika-kupán
(Fotók: képtár)**

De maradtak már le a legrangosabb tornáról faji megkülönböztetés, diktatórikus vezetés, háború és fegyveres támadás miatt is válogatottak. Pedig a futball reményt adhat a nehéz időkben, erről Angolában, Maliban és most már Szíriában is mesélhetnének.

A (polgár)háborúk alapvetően befolyásolják a kontinentális tornát, Líbia évek óta ezzel küzd – az észak-afrikai ország már a 2013-as rendezési jogot elnyerte, de a belpolitikai helyzet nem tette lehetővé az Afrika-kupa megrendezését. Első lépésként elcserélte a rendezési jogot a Dél-afrikai Köztársasággal, amely a 2017-es tornát kapta meg, de a polgárháború továbbra is akadályt jelentett, ezért 2014. augusztus 22-én az Afrikai Labdarúgó-szövetség elvette tőlük a lehetőséget.

Az elhivatottságra jellemző, hogy beugróként is hét ország (Algéria, Egyiptom, Gabon, Ghána, Kenya, Szudán, Zimbabwe) jelentkezett, de Etiópia és Tanzánia is fontolgatta a dolgot, végül a CAF 2015. április 8-án Gabont bízta meg a 2017-es torna lebonyolításával.

Apartheid miatt kizárva

Az Afrika-kupa gondolata a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség 1956-os, lisszaboni, 30. kongresszusán merült fel először, egy évvel később pedig a CAF négy alapítója, Egyiptom, Szudán, Etiópia és a Dél-afrikai Köztársaság már a kartúmi tornára készült. A politika azonban közbeszólt, a feketéket háttérbe szorító faji elkülönítés, az apartheid politikája révén utóbbi ország csak fehér játékosokat akart jelölni a keretbe, emiatt kizárták, így három csapat versenghetett a címért – az első győztes Egyiptom lett.

A tornának akadt magyar vonatkozása is, a hazai, szudáni válogatottat a Ferencváros egykori kapusa, Háda József irányította.

Két év múlva ugyancsak három csapat indult, érdekesség, hogy akkor az Egyesült Arab Köztársaság végzett az élen, amely 1958 és 1960 között jött létre Egyiptom, Szíria, később Jordánia és Jemen csatlakozásával. A győztes válogatottban egyetlen egyiptomi szerepelt.

**Afrikában zsúfolásig megtelnek a bárók és kávézók
a torna egy-egy mérkőzése alatt**

Egyiptom kétszer is pórul járt

1965-ben a kétszeres bajnok Egyiptom selejtező nélkül vívta ki a szereplés jogát, miután csoportjából Marokkó és Nigéria is visszalépett. Később aztán az egyiptomiak is bejelentették, nem indulnak a tunéziai döntőben, ugyanis a két ország között megromlottak a diplomáciai kapcsolatok azt követően, hogy Habib Bourguiba elnök felszólította az arab országokat, hogy ismerjék el Izraelt.

Három évvel később ismét Egyiptom lett a szenvedő fél: a kontinens egyik legjobbjaként ugyan másfél selejtezőt sikerrel megvívott (Líbiát búcsúztatta, Uganda ellen pedig az első meccsen, idegenben 1–0-ra nyert), amikor kitört a hatnapos háború. 1967. június 5. és június 10. között a Gamal Abden-Nasszer egyiptomi elnök mellett felsorakozó országok (Egyiptom, Jordánia, Szíria, Irak) megtámadták Izraelt, de vereséget szenvedtek. Az egyiptomi válogatott kénytelen volt visszalépni az Afrika-kupától.

Hiába volt Nigéria a legjobb

Nem a háború, hanem az éppen uralkodó katonai rezsim akadályozta meg Nigériát abban, hogy 1996-ban megvédje címét. Pedig a csapat akkor nagyon együtt volt, az 1994-es bajnoki cím mellett a vébén a 9. helyen zárt, 1996-ban pedig megnyerte az atlantai olimpiát is.

A belpolitikai forrongás akkor hágott a tetőfokára, amikor a Shell nigériai olajkitermelésével járó környezeti katasztrófák miatt az ismert író, Ken Saro-Wiwa vezetésével megalakult a Mozgalom az Ogoni Nép Túléléséért közösség. Erőszakmentes tiltakozásukat a katonaság több száz halálos áldozatot követelő harcban verte szét, Saro-Wiwát pedig nyolc társával együtt 1995. november 10-én koholt vádak alapján halálbüntetésre ítélték Nigériában. A perükben szereplő két tanú, a vád koronatanúi eskü alatt bevallották, hogy megvesztegették őket: pénzzel, házzal és a Shellnél betöltendő állással.

A kivégzés miatt Sani Abacha diktátort több ország elítélte, a leg-erősebb hangok egyike Nelson Mandeláé, az akkori dél-afrikai elnöké volt. A két ország közötti ellenségeskedés az Afrika-kupán csapódott le, a dél-afrikai rendezés miatt a címvédő a torna első napján jelezte, nem indul. Abacha bejelentette, hogy nem küld játékosokat egy olyan országba, ahol nem garantálható a biztonság.

Gépfegyveres támadás Angolában

Az 1998-as selejtezőktől Szudán lépett vissza, mert az ország keleti részén zavargások törtek ki, a Közép-afrikai Köztársaságot pedig ki-zárták, mert a kormány nem engedte ki az országból a válogatottat a Sierra Leone elleni idegenbeli mérkőzésre.

A 2010-es Afrika-kupát egy súlyos incidens árnyékolta be, január 8-án gépfegyverrel támadtak Angolában a togói válogatottat szállító autóbuszra. A csapat a szomszédos kongói edzőtáborból utazott az angolai Cabindába, a torna helyszínére, és a helyi tartomány elszakadásáért küzdő lázadók lőttek a járműre. A támadásban a sofőr, a csapat segédedzője, illetve a sajtósa is meghalt, kilencen megsérültek. A csapat a togói kormány döntése értelmében visszalépett a tornától, az afrikai szövetség ugyanakkor emiatt eltiltotta az országot a következő két selejtezőben való részvételtől. Togo a nemzetközi Sportdöntőbíró-

sághoz fordult és nyert, így végül ott lehetett a következő kvalifikációban.

Majdnem futballháború

A 2010-es tornán az elődöntő is félelmet hozott, Algéria ugyanis Egyiptommal került szembe. Azzal a csapattal, amellyel két hónappal korábban vereséget szenvedett a világbajnoki részvételért. 2009 novemberében Egyiptom úgy győzött 2–0-ra, hogy a 95. percben szerezte második gólját, ezzel abszolút holtverseny állt elő a csoportban, azaz a párharcot egy semleges helyszínen megrendezendő pótselejtezőn kellett eldönteni.

A kairói összecsapásból azonban komoly külpolitikai feszültség lett, az Egyiptomba érkező algériaiak buszát megdobálták, több játékos fejsérülést szenvedett, a lefújás után pedig szurkolói összecsapásokra került sor, amelyben mindkét oldalon akadtak halálos áldozatok is. A két ország között valóságos futballháború tört ki, Egyiptom hazarendelte nagykövetét, Algéria diplomatáját bekérették az egyiptomi külügyminisztériumba.

A szudáni pótselejtezőt már 15 ezer rendőr felügyelte (azon Algéria 1–0-ra nyert és 1986 óta először jutott ki a vébére), de végül az Afrika-kupa elődöntőjében sem volt probléma (ott Egyiptom komoly, 4–0-s sikerrel vett revánsot).

Siker a polgárháború után

A polgárháborús állapotok megszűnte után a sportélet is gyorsan életre kelhet, Angolában 2002-ben rendeződött a helyzet, 2006-ban világbajnoki résztvevő, 2008-ban és 2010-ben Afrika-kupa–negyedöntős lett a válogatott.

Maliban a 2013-as bronzérem hozott változást, az emberek az utcákon ünnepeltek Timbuktuban, a dzsihádisták fegyveresei tíz hónapos ellenőrzése után ismét nyilvánosan lehetett ünnepelni, a siker mindenkinek reményt adott a nehéz időkben.

Aleppóban öt év után indult újra útjára a labda: a bajnoki nyitányon az al-Ittihad 2–1-re verte a városi rivális Hurriyát

Aleppóba visszatért a futball

Ugyan nem szorosan az Afrika-kupához kapcsolódó hír, de futball és a háború kapcsolatának szempontjából fontos eseménynek számít, hogy miután december végén visszafoglalta a szíriai hadsereg Aleppót a lázadóktól, egy hónap elteltével már az első mérkőzésre is sor került a közel-keleti városban. Öt év után először léphettek pályára a helyi csapatok: szombaton az al-Ittihad 2–1-re verte a városi rivális Hurriyát.

Ezt megelőzően 2011-ben került sor hivatalos mérkőzésre, és ahogy a BBC beszámolt róla, azóta a fű kikopott a stadionban, a létesítmény nagy részét megsemmisítették a bombázások, de a hangulat olyan volt, mint bármelyik helyi focimeccsen.

„El sem tudom mondani, hogy milyen érzés öt év után visszatérni az aleppói pályára. A szívem hevesen ver.”

– nyilatkozta az al-Ittihad játékosa, Omar Hamidi.

A Hurriyában szereplő Firas al-Ahmad is boldogan beszélt a hazai környezetről.

„Aleppóban mindig jobban játszunk, hiszen hazai pályán, hazai szurkolók előtt léphetünk pályára. Szeretnénk, ha a város nevét ismét nagyra tehetnénk”

– mondta.